

שאלון מגוחך ושירי-איולת מעלים שאלה:

עשור או מיסע קימש

מערבית, לפיו תקבל ישראל ממשלת גר-מניה סך 822 מיליון דולר. ועוד עשרות שאלות מסוג זה.

★ ★ ★

הכל מוב ויפה

והי רשימה מפוארת ויפה מאוד. אולם גם שקופה מאוד. יותר מאשר היא משאל-עם, הריהי כרוז תעמולה של ממשלת ישראל ושל מפא"י אל 40 אלף בתי אב בישראל. כי היא איננה רשימה של מאורעות חשובים שקבעו את גורל ארצות המדינה. זוהי רשימה של הישגים מפוארים, שרובם נרשמים לזכותה של ממשלת ישראל והי מפלגה העומדת בראשה.

ברשימה זאת לא נזכרים אף במלה אחת מאורעות כמו: הנסיגה מעזה, משפט פראג, ניתוק היחסים עם ברית-המועצות, משפט קסטנר, כפר-קאסם או הקמת האיחוד המצרי-סורי — מאורעות שקבעו את גורלה ואת דמותה של המדינה.

אין ברשימה אף מיבחן קשה או כשולן אחד. מדינת ישראל, כפי שהיא מצטיירת ב-40 השאלות של ועדת העשור, אינה אלא גן-עדן עלי אדמות, בה רק הדברים הטובים והמוצלחים הם החשובים, כאילו לא קבעו המשכרים שעברו על המדינה את גורלה, כאילו לא משמחת התגברות על מכשול באותה מידה כמו הישג קל. המשאל היה יותר שיר הלל בנוסח הסאנגו הידוע: "אני לבנה והוא שחור".

מצד שני מוציא המשאל כליל את קרוב ל-200 אלף אזרחי ישראל הערבים, שום מאורע שאירע בחייהם אינו חשוב למדינה. אמנם כל אחד מהנשאלים יכול להוסיף ולרשום כל מאורע חשוב, לדעתו, בסוף השאלון, אולם ברור כי רוב הנשאלים יבחרו את המאורעות החשובים מתוך הרשימה שהוצעה להם. רשימת מאורעות אלה, לכש תפורסם, תישמע ככרוז תעמולה שנלקח ישר ממצע מפא"י לבחירות.

★ ★ ★

כאלה השירים, כזו התגובה

פעולה אחרת, נקראו 600 אזרחים ישראלים ראשונים להחליט השבוע איזה שיר הם בוחרים להם כשיר העשור. באולם ימקא בירושלים שרה להם מקהלת קול ציון, בלחית תזמורת קול ישראל, ארבעה שירים. הם היו צריכים לבחור אחד מארבעת השירים הבאים:

● עורו הרים, ירדן וים / כי בא עורכם מדור ודור / שמחו גאולים בעם / ורונו נא את שיר בשרים לעשור. /

את האשה היפה, בעלת הגוף התמיך, בבית מלון. אחר אבך כי ראה אותה בניסיונות מזרות במגדל, ואילו גבר נוסף נשבע כי גילה אותה עובדת כמלצרית בבית-קפה תל-אביבי.

אך מאחורי כל הסיפורים האלה, עמדה דמות שונה לחלוטין מזו שציירו נושאי-הרכילות של העירייה הקטנה.

האם והבת. בתם של גניה ושלמה רוטנשטרייך, ממוצא פולני ומחתיקי רחובות, אשר אביה עובד כנהג בתנובה, היתה מרים אהודה על כל ידידיה. והיא גם היתה ברגנית. קצין משטרה, שחזר אחריה, אויב זב, כאשר נישאה לשמעון אטינגר, נהג לז צעיר, ובנו של נהג לז.

מרים, בגורת בית-ספר למסחר, עבדה בפקידות, גרה עם בעלה בתל-אביב. אך הנשואין לא עלו יפה. אחרי שנולדה בתם בלה נסדרו בני הזוג, ומרים חזרה עם הילדה לבית הוריה. מאז לא ידעו ההורים כמה בדיוק עוסקת בתם. עד אשר נכנסה השבוע ידידה לבית האם, הראתה לה עתון ערב בו נכתב על מעשי מרים. בעיר הקטנה, אשר אל בה סודות ואשר הרכילות מהתה בה כילוי חשוב, היה מצבה

ב עוד 84 יום בערך, ביום העצמאות העשירי של מדינת ישראל, תיפתח רשמית שנת העשור להקמת המדינה. היא תהיה גדות אירועים — מחגיגות עד לתערוכות, מתהלוכות עד למפגנים — שפע של בילויים והפתעות, אשר מארגני חגיגות העשור יוציאו מתוך כובעם בשבועות ארוכי כים של הילולא.

אולם שנת העשור המעשית נפתחה כבר השבוע. ציינו אותה שני מאורעות: עריכת משאל-העם לקביעת עשרת המאורעות החשובים ביותר בעשר שנות המדינה, ותחילת התחרות לבחירת שיר העשור. לא היו אלה מאורעות חשובים לכשעצמם. חשיבותם נבעה מעצם היותם ראשונים, מעין מקדמה על החשבון, אותו תגיש ועדת העשור בשנת העשור. כי הם אמרו לאזרחי ישראל מה מחכה להם בשנה חגיגית זו, מה יהיה אסיים ומגמתם של האירועים והחגיגות.

40 אלף מאורחי המדינה ימצאו השבוע בתיבות הדואר שלהם מעטפות שהגיעו ב-דואר רשמי. 40 אלף אזרחים אלה, אשר נבחרו באורח מקרי מתוך רשימת הבוחרים על-ידי הלשכה הסטטיסטית של משרד ראש הממשלה, יצטרפו לקבוצ מהם, לדעתם, עשרת המאורעות החשובים בתולדות המדינה. לא תהיה זו עבודה קשה. ועדת העשור טרחה והינה להם רשימה של 40 אירועים, מתוכם יצטרפו לבחור את עשרת החשובים. הרשימה היא מנחת ומקיפה ביותר. היא נותנת להימנע מהחליט מה יותר חשוב ממה — ביקור של ראש ממשלת בורמה בארץ (מאי 1955) או המתקן להפקת המצן ככד במכון ויצמן למדע.

היא נותנת לו לקבוע אם ביצוע החיסון ההמוני מפני מחלת שיתוק הילדים הוא מאורע חשוב בתולדות המדינה, יותר מאשר השגת השיא האווירי על-ידי מטוסי בריטניה של אר-על.

על דעת עצמו, ללא כל כפייה מצד הרשלטון חס ותלילה, יכול האזרח לדרג את רשימת המאורעות הבאה, שהוצעה לו כחשובה לתולדות המדינה:

● חוק ביטוח לאומי נכנס לתוקפו (1.4.54).
● הקמת קו אניות משותף לישראל ולגאנה.

● שיקום מפעל הפלגה בדרום ים המלח (החל משנת 1953).
● ניתוח המילדה האמריקאי הראשון לישראל (100 מיליון דולר).

● נתחן מילחה הפיתוח על-ידי ראש הממשלה דויד בן-גוריון בביקורו בארצות-הברית. הכנסות המילחה הסתכמו עד ראשית 1958 ב-320 מיליון דולר.
● אושר הסכם השילומים מגרמניה הי-

שביב של תקפה חדשה: שמה ימצאו גם שני המוסקטרים הנותרים? "אני מקחה ש" הפירסום הזה יעזור לגלות את עקבותיהם!" אמר פרינץ. כי מלבד העלאת זכרונות על אותם הימים, רוצים עתה שני הרעים לחבר ספר על גבורותיו ומעלליו של הגדוד ה-17 בצבא הקיסרי ז"ל.

דרכי חיים

בלי כיסוי

הסיפור המשובח ביותר של השבוע היה אודות אשה צעירה, אשר נכנסה לחגיגות סאר בתל-אביב, קנתה סחורה, שלמה עבודה בצ'קים ללא כיסוי, מרים רוטנשטרייך נעצרה על-ידי המשטרה עד לביורו משפטי, וכאשר הודתה במעשיה וביקשה להשתחרר בערבות, השיב לה הקצין החוקר: "לא יזיק לך לשבת קצת בבית-הסוהר".

ברחובות, שם נולדה מרים בשכונת שעי ריים לפני 25 שנה, עורר אותו סיפור גל של הנבות ולחישות, סיפר אחד משכניה, גבר בגיל העמידה: "היא לקחה ממני 15 ל"י ולא החזירה אותן". שני תיאור כיצד טגש

עשוראי וייסגר עם משה שרת

אני לבנה והוא שחור

לא הכל קונים

לפני כשנה פורסם מיכרו לשיר חי עשור. בתשובה התקבלו 47 הצעות. הועדה שישבה ובחנה שירים אלה, לא מצאה אף אחד מהם ראוי ליעוד. הלכו היוזמים ופנו אל ארבעה מלחינים ישראלים מן הגרנדריה הישנה, ששיריהם יצאו מזמן מן רשימת השאלגרים המושרים בפי העם, והזמינו אצל כל אחד מהם שיר עשור, עם תשלום למפרע של 15 ל"י.

מה שהתקבל הם השירים, אם אפשר לומר זאת, שהובאו לעיל. אין אלה שירים הימביעים את רוח העם, את שמחתו, אין אלה שירים שבאו מתוך העם. אלה שירים הנקנים בכסף.

אולם אין בשירים כשלעצמם משום אסון. הם רק מאפיינים את האווירה הכללית בה יערכו חגיגות העשור, את חוש הסגנון, הגישה הקרתנית והלך-רוחם של היוזמים והמארגנים. במקום לחפש את רוח-האזן הזאת, במקום להנחיל לעם את תחושת מהות המדינה, חושבים היוזמים כי אפשר להעלות ערכים אלה בעזרת הכסף. זהו גם אופיין של חגיגות העשור, כפי שהן נראות בעיני האיש ברחוב. איש אינו עושה למען חגיגות העשור לשמן, אלא למען הכסף.

האסון התחיל ברגע בו נתנו לאנשים שאין להם מושג מהו אופייה וצביונה של המדינה, אנשי שונר ומגבית בהשראתו הרוחנית של המנצח הכללי מאיר וייסגר, לנהל את חגיגות העשור, כאילו היו עסק מסחרי אמריקאי, למשוך אזרחים ולהכנסות את ההכנסות. ברוח זו לא נולדים שירי פלמ"ח. לכל היותר אפשר לקנות בה מגניבות גזי מסרות רקודים עממיים, או המנון עשור בנוסח: "שאו נס בצה"ל לחנית הלוטה בענף".

קומו נעלה ירושלים / שיר חדש נשירה לך / חוגי ישראל חניך / בנבל עשור נזמרה לך.

● דינו ביום חג / פתלחם וכד מים / אם רק יש לנו גג תחת השמים / אם בשמים (א') / אישם כוכב זורח / מה עיד דרוש כדי / להיות שמח?

אם מצאנו תחת השמים / אם מצאנו פה את קורת הגג / עוד נמצא גם לחם וגם מים / עוד נדע רעים, חג על גבי חג. / הב, הב! / הב נצרך אלינו / ובמעגל / יד אל יד נושט.

● השיר יהיה לכם כליל התקדש חג ושמחת לבב כהולך בחליל לבוא בהר אדוני אל צור ישראל.

● דברו שיר בשער / מזמור עלי עשור / למנורה בשבעה קנים / כי שבו קדם / ימים למלכות — / והלל כל העם לה / עונים / מזמור עלי עשור. שאו נס בצה"ל / מזמור עלי עשור / לחנית הלוטה בענף / כי עז לה וומר / מגן ושלום — / ויקדש בה העם על בניו / מזמור עלי עשור.

ברכו אל בקדש / מזמור עלי עשור / לאומת מדברים ושכחה / כי יען לשרוש / קדומים ועתיק — / ויגילו העם בברכה / מזמור עלי עשור.

כאלה היו השירים וכזאת היתה גם התגובה. אחרי שהושמעו לקהל כמה פעמים, התקבלו ארבעתם בשיריות בוני. כאשר הת-כאשר מנצח התזמורת מאיר הרניק להשמיע את מילות השירים בלבד, השיב בתשובה שאפיינה את הלך-רוח הכללי של השומי: עים: "יותר יפה, הם לא יהיו על-ידי כך". שירי-העם היו רחוקים מאוד מהעם.

מדוע הם היו כאלה, מסבירה השיטה בה נכתבו ארבעת השירים.

של משפחת רוטנשטרייך בלתי-נעים ביותר. גדמה היה כי בכל מקום התלחשו האנשים: "אתה יודע, בתם..."

כאשר הופיעה מרים בבית הוריה, בלחייית קצין משטרה, שוטר ושוטרת שהביאו אותה מבית-הכלא כדי שתראה את בתה, התפרצה אמה בועם: "מה עשית לנו? קחו אותה מכאן, היא לא בתו!" אך כאשר נרגעה, היא התייצבה לימין בתה: "מה רוצים ממנה? כל אדם יכול להסתבך פעם, ובכלל, היא כבר החזירה את כל הדברים! הניחו לה לחיות!"

כל ישראל

בחורה בסבון

"סודליבונח" **בלע** קואופרטיב נוסף. הקרבן הפעם: חב"ד, בית-חרושת ללבני סיליקאט, בו היה סודליבונח עד כה שותף לקואופרטיב הפועלים. באותה שעה נכנס המטביר המרכזי כשותף לבית-חרושת ל-שוקולד צ.ד. . . **דמעקל** אלף ל"י נבוא ל"י וישקעו בהרחבת מפעל פרייטסוכר ברמת גן, אך רק כ-200 אלף ל"י מהן יבואו מכיס החברה עצמה. כל השאר יבוא מכיס

הממשלה. . . **בחורה חשופה** מקשטת את הסבון המיוצר באחד ממפעלי ישראל. הודות לפטנט מיוחד, נראית הבחורה עד אשר יגורש כלה לגמרי. מקחים ביצוא מסייגים גם לכמה מהארצות השכנות.

תזכיר

המנהל התפטר

מתנת-המיליונים שניתנה למעשה על ידי משרד המסחר והתעשייה לחברה המרכזית שימשה נושא לכתבה בגיליון האחרון של העולם הזה (1064), שהצביעה בין השאר על העובדה שאחד השותפים העיקריים של החברה המרכזית, יוסף גליקמן, משמש מנהל משרד המסחר והתעשייה במשכרת סמלית. יום אחרי הופעת הכתבה התפטר גליקמן מתפקידו. . . **אליהו צ'פני**, המתיישב מפקד יגל אשר העולם הזה (1058) סיפר על מאבקו נגד המרכז של הסוכנות היהודית, לא יגורש מכפרו. הסוכנות, שהגישה נגדו משפט על כי מכר את תוצרתו לסו-חרים שהוא בחר בהם בעצמו, ביטלה השבוע את תביעתה.